

персоніфікації його освітньої траєкторії. Знання, вміння і ставлення, сформовані в такому освітньому процесі, стають його особистісно усвідомленим досвідом, що відображається у формі набутих компетентностей і світогляду.

Зміст базової середньої освіти, що ґрунтується на компетентнісному підході, повинен бути зорієнтований на здатність учнів застосовувати набуті знання і вміння в різноманітних життєвих ситуаціях. У такій діяльності результат навчання характеризується не обсягом засвоєних знань чи вмінь, а динамізмом когнітивних процесів щодо їх застосування у поясненні світу, обґрунтуванні прийнятих рішень, аналізі й оцінюванні подій, висловленні ставлень тощо. Зміст базової середньої освіти має стати цілісним і системним щодо формування всієї сукупності ключових компетентностей, продовженням початкової освіти і фундаментом для здобуття профільної середньої.

Малієнко Ю. Б.,

кандидат педагогічних наук,

старший науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти,

Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

РОЗВИВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНИХ ПІДРУЧНИКІВ З ІСТОРІЇ ДЛЯ 10-11 КЛАСІВ

Трансформація освіти передбачає модернізацію основних компонентів процесу навчання, серед яких важливу роль відіграють підручники з історії для 10-11 класів. Хоча питання їх змісту неодноразово обговорювалося на освітніх та історичних форумах, воно й досі залишається одним з найбільш дискусійних. І це не дивно, адже в старших класах учні / учениці досліджують доволі складні, суперечливі й до сьогодні важливі соціально-економічні, політичні, культурні події, явища, тенденції в Україні та світі ХХ–ХХІ ст. Саме тому актуальними залишаються принципи відбору та формування змісту шкільних підручників з історії для 10-11 класів, питання їх ефективного використання у навчально-виховному процесі, власне те, що забезпечуватиме розвивальний потенціал підручника.

Розвивальний потенціал підручника ми розглядаємо як комплекс поліфункціональних взаємопов'язаних показників / факторів, які інтегрують когнітивний, дослідницький, творчий, мотиваційно-оцінний чинники навчання історії, уможлиблюють різнобічний розвиток, виховання й соціалізацію особистості з активною громадянською позицією, сприяють становленню конкурентоздатної людини, спроможної реагувати на виклики сучасного суспільства через розуміння історичних подій, явищ, процесів, національних інтересів України ХХ–ХХІ ст., її місця у світовій історії.

Пріоритети когнітивного чинника визначені програмою, зокрема, це: усталена періодизація новітньої історії, принципи історичної пам'яті, хронологічної послідовності, науковості, логічності, гуманізації, проблемного викладання, національної спрямованості, полікультурності [1]. Такий підхід уможлиблює поглиблення інтересу випускників / випускниць до історії як сфери знань і навчального предмета, набуття ними системних історичних понять, розвиток мисленнєвих здібностей та умінь, необхідних для розуміння підлітками сучасних викликів.

Розвивальному потенціалу підручника сприяє реалізація в його змісті навчально-пізнавального комплексу: алгоритмів дослідницької діяльності учнів / учениць, системи завдань, спрямованих на формування в них складників ключових і предметної історичної

компетентностей. За влучним висловленням О. Савченко, це досягається умінням автора підручника спроекувати у тексті, завданнях, схемах тощо розгорнутий процес самонавчання дітей [2, с. 39]. Підкреслимо також, що розвиток творчого, конструктивного, історичного мислення учнів / учениць відбувається за рахунок зменшення репродуктивної праці на користь дослідницької, пошукової.

Мотиваційно-оцінний ресурс підручника має орієнтувати старшокласників / старшокласниць на вивчення історичних фактів крізь призму дослідження способу життя людей, їх поглядів, основних цінностей, уявлень про світ у відповідний період минулого; оцінювання епохи за становищем в ній людини. Використання порівняльно-дослідницьких методів навчання, додаткової, самостійно здобутої інформації, сприятиме пошуковій ініціативі випускників / випускниць, заохоченню їх до власної наукової самореалізації. Структура змісту такої навчальної книги спонукає учнів до аналізу й цілісного сприйняття теми, що вивчається, організації і планування самостійного навчання, дослідження різних джерел інформації, освоєння основного навчального матеріалу, критичного його осмислення, застосування здобутих знань у практичній діяльності, рефлексії і презентування результатів навчання. Система пізнавальних запитань і завдань спонукають до рефлексії учнем свого освітнього досвіду: того, що він знає й уміє, а також – що йому треба дізнатися і чому навчитися для успішного виконання практичних робіт. Доцільно обговорювати це у рефлексивній частині уроку. Так, результати своєї діяльності учні / учениці можуть підсумувати за допомогою наступних питань: «Як ви оцінюєте свою діяльність на уроці? Скільки і які види історичних джерел, наведених у підручнику, вам вдалося дослідити? Яка інформація зацікавила найбільше? Чи достатньо документальної бази, щоб зробити висновки з основних проблем уроку? Якщо ні, подумайте, яких даних не вистачило, де взяти необхідну інформацію».

Наскрізною ідеєю, яка об'єднує усі компоненти історичної освіти, активізує її пізнавальний потенціал, є багатоаспектність. Багатоаспектність змісту підручників з історії – це органічне й оптимальне дотримання пропорцій між політичною, соціально-економічною та культурною складовими історичного процесу; загальнонаціональною історією, регіоналістикою й історичним краєзнавством; виокремлення побутової історії та особливостей трансформації рівня життя населення відповідно до подій, що відбувалися в Україні та світі [1].

Багатовимірне навчання передбачає дослідження підлітками історичних об'єктів – людина, природа, історія людства в цілому – як відкритих, взаємопов'язаних між собою систем; формування в учнів / учениць уявлення про необхідність аналізу історичних подій, явищ, процесів з різних поглядів; вивчення розмаїття культурно-релігійних процесів, історичного минулого різних груп населення України (національні, релігійні, соціальні, політичні тощо) у взаємозв'язку і взаємозалежності.

Реалізація розвивального потенціалу підручника забезпечується компетентнісно орієнтованими підходами до конструювання змісту підручника, що сприятиме формуванню в учнів / учениць ключових і предметної історичної компетентностей, уможлиблюється наявністю різноманітних історичних текстів, їх пізнавальною та художньою цінністю. Не менш вартісним у зазначеному контексті є тематично виправданий, оптимально, якісно підібраний візуальний матеріал підручників.

Водночас варто зауважити, що навіть наявність різнобічних джерел ще не веде автоматично до учнівського дослідження. Саме вчитель має допомогти учням у процесі вивчення суперечливих питань, відбору та аналізу історичних джерел, оцінці наведених у

документах інформації; заохочувати порівняльні дослідження, розвиваючи критичні підходи, що базуються на різних поглядах і тлумаченнях певних історичних фактів.

Ключові слова: розвивальний потенціал підручника, багатоаспектність змісту підручника з історії.

Список літератури

1. Історія України. Всесвітня історія. 10–11 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]. Доступно: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>. Дата звернення: Квітень, 8, 2020.

2. О. Савченко, «Нова доба шкільної освіти», *Підручник XXI століття*, № 1-4, с. 30-40, 2003

Малюга М. М.,

науковий співробітник

відділу економіки та управління загальною середньою освітою,

Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

АУТСТАФІНГ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У ПІДРУЧНИКУ ДЛЯ КЕРІВНИКА СФЕРИ ОСВІТИ

Актуальність відображення проблематики розвитку та застосування технологій аутстафінгу, краудсорсингу, онлайн бухгалтерії в змісті підручника для керівника сфери освіти зумовлена об'єктивним ускладненням і подорожчанням процесів е-державного та регіонального управління. Наразі та у найближчому майбутньому, особливо в період криз та глобальних виклів неможливо буде здійснювати класичними методами «державний контроль і нагляд, впровадження е-врядування, електронного документообігу, е-державно-громадського управління без опанування сучасними інструментами, Інтернет-технологіями, веб-сервісами, програмним забезпеченням. Завдяки їх застосуванню можливе забезпечення якісно нового та прозорого способу державного менеджменту, використання ресурсів, дебіюрократизації здійснення насправді громадських обговорень», особливо витрат коштів платників податків [2, с. 231]. Саме такі технології та інструменти повинні зумовити модернізаційні перетворення у всіх соціальних сферах, бізнесі, економіці, забезпечувати ефективність управлінської діяльності в державному секторі, і в сфері освіти, як пріоритетній.

Аутстафінг виник разом із таким поняттям як аутсорсинг у західних країнах в 1970-ті роки ХХ століття, під час їх економічного спаду. Але навіть після багатьох років застосування цих феноменів та їх бізнес-моделей найпоширенішою помилкою для громадськості часто є ототожнення їх між собою або розгляду цих моделей із залучення персоналу – як взаємозамінних. Попри це, аутстафінг та аутсорсинг не є рівнозначними та взаємозамінними феноменами, оскільки мають використовуватись в практиці залежно від фактичних умов та особливостей залучення резервних професійних працівників.

Аутстафінг або «лізинг персоналу» чи «оренда персоналу» (з англ. *outstaffing* – діяльність із надання персоналу або *Out* – «поза» та *Staff* – «штат») – виведення співробітників за штат працівників компанії-замовника та оформлення їх в штат працівників компанії-підрядника. При цьому співробітники продовжує працювати на попередньому місці та виконувати свої попередні обов'язки, але обов'язки роботодавця по відношенню до нього виконує вже компанія-підрядник [1]. Аутстафінг передбачає передачу не функцій, а конкретних працівників компанії, а працівник, в свою чергу, укладає договір не з фактичним роботодавцем, а з компанією-аутстафером (компанія-посередник). Цей посередник – виплачує винагороду або заробітну плату працівникам і бере на себе всі питання щодо правильного оподаткування, звітності, обліку робочого часу та юридичного оформлення